

За більшовицькі надри

Орган партбюро, ректорату, комітету ЛКСМУ, профкому та місцевому Одеському Державному Університету ім. І. І. Мечнікова.

Пролетарі всіх країн, єднатесья!

СУБОТА

10

КВІТНЯ

1948 р.

№ 13 (216)

Безплатно.

СЬОГОДНІ—ЧЕТВЕРТА РІЧНИЦЯ

З ДНЯ ВИЗВОЛЕННЯ ОДЕСИ ВІД ФАШИСТСЬКИХ ЗАГАРБНИКІВ

Палкий привіт доблесній Радянській Армії—
визволительниці!

Хай зростає і квітне наше місто-герой!

ЧОТИРИ РОКИ

Чотири роки тому, 10 квітня 1944 року, доблесна Радянська Армія, керована полководним генієм великого Сталіна, звільнила нашу сонячну Одесу від фашистських окупантів.

До літопису Великої Вітчизняної війни Одеса вписала блискучі сторінки немирущого героїзму. 69 днів її мужньої оборони, коли Одеса першою з міст-героїв прийняла на себе удар ворога, показали цілому світові нездоланну міць радянського народу.

Нескореною пройшла Одеса крізь важке випробування жакливих років окупації, не зважаючи на кривавий терор загарбників. Одеські катакомби незмінно наводили жах на окупантів, що боялись самої згадки про партизан-месників.

Радянські воїни, звільнивши Одесу раптовим і несподіваним ударом по ворогові, врятували населення від масового винищення, яке готували в останні дні свого хазайнування фашистські варвари.

З першого дня свого визволення Одеса піднялась до творчої відбудови. Ще кілька місяців поблизу проходив фронт, фашистські літаки ще проривались в одеське небо, а громадяни Одеси під керівництвом партійної організації відбудували своє місто. Ставали до ладу заводи, фабрики, міський транспорт, культурні установи.

Вже 11 квітня 1944 року відкрились двері Одеського Університету, почалась підготовча робота до розгортання навчання. А через десять днів почалась убова на шести факультетах з тими студентами, що з кожним днем у все більшій кількості прибували до свого міста. Влітку відбувся випуск молоді, що закінчила навчання; державні екзаменаційні комісії перевірили знання молодих спеціалістів. Відбулась перша наукова сесія, присвячена 150-річчю Одеси, що від-

значалось в цей суворий військовий час. Незабаром, ранньої осени, повернулись основні кадри Університету, що працювали всі роки війни в евакуації в далекій Туркменії, і Університет знову став провідним науковим і учбовим центром міста.

Широко розгорнулось культурне будівництво у відродженій Одесі. Тепер в нашому місті вищих учбових закладів більше, ніж їх було до війни! Працюють науково-дослідні інститути, театри, клуби, працюють десятки шкіл, дитячих садків та ясел, розгорнулась видавнича діяльність.

За чотири роки, які минули з дня визволення Одеси з-під гніту фашистських окупантів, невпізнано змінилось обличчя міста-героя. Одеса швидко заліковує рани, заподіяні їй війною. Встав з руїн один із крашних в Радянському Союзі Одеський порт, відновили діяльність десятки заводів і фабрик, відбудовано багато жилих будинків, будуються нові будинки на околицях міста. В недалекому майбутньому наша рідна Одеса стане ще кращою, ніж вона була до війни. Запорукою цьому—нагнєнна патріотична праця трудящих.

Населення міста-героя, як і весь радянський народ, охоплене високим творчим поривом виконати п'ятирічку за чотири роки, перевершити плани нашого будівництва. Найперше завдання нашої радянської науки—допомагати працівникам фабрик, заводів, соціалістичних ланів, транспорту в цьому могутньому поході за здобуття нових будівничих перемог.

Свято визволення Одеси владно нагадує кожному науковому працівникові, кожному студентові, що він повинен збільшити свій внесок до справи відродження рідного міста, яким справедливо пишається вся Радянська Україна, весь Радянський Союз.

ПОДАРУНОК СЛАВНІЙ РІЧНИЦІ

До четвертих роковин визволення Одеси від фашистських окупантів видавництво нашого Університету випустило два збірника наукових праць.

В них вміщені статті доцента С. Я. Когана «Виникнення марксизму—революція в історії філософії», професора Д. Г. Елькіна «М. М. Ланге і І. М. Сеченов», доцента М. С. Гриценка «Філософські і політичні погляди Д. І. Писарева», доцента В. О. Дем'яненка «Ідея народності в педагогічному вченні К. Д. Ушинського», професора А. Г. Готалова «Академік Ф. І. Успенський як професор і науковий керівник», доцента М. П. Коров'якова «Дворянська імперія Петра I і відображення її зовнішньої політики у картографії», професорів К. П. Добролюбовського, М. М. Розенталя та доцента С. М. Ковбасюка.

сарева», доцента В. О. Дем'яненка «Ідея народності в педагогічному вченні К. Д. Ушинського», професора А. Г. Готалова «Академік Ф. І. Успенський як професор і науковий керівник», доцента М. П. Коров'якова «Дворянська імперія Петра I і відображення її зовнішньої політики у картографії», професорів К. П. Добролюбовського, М. М. Розенталя та доцента С. М. Ковбасюка.

Безсмертна слава

...Бої наближались—
Жорстокі і вперті,
У небі носилися
Вісники смерті.

Сталеві і хижі
З хрестами на крилах
Щодня і щоночі
Одесу бомбили...

Щодня і щоночі
Ревіли сирени
Та били зенітки
У небо шалено.

Щодня і щоночі
Палали пожежі,
І стогін жіночий
Всю душу бентежив...

Почались бої
На околицях міста.
На вулицях кулі
Шугали зі свистом.

Піднялась Слобідка,
Підвівся Пересип,
Піднялося море
На захист Одеси.

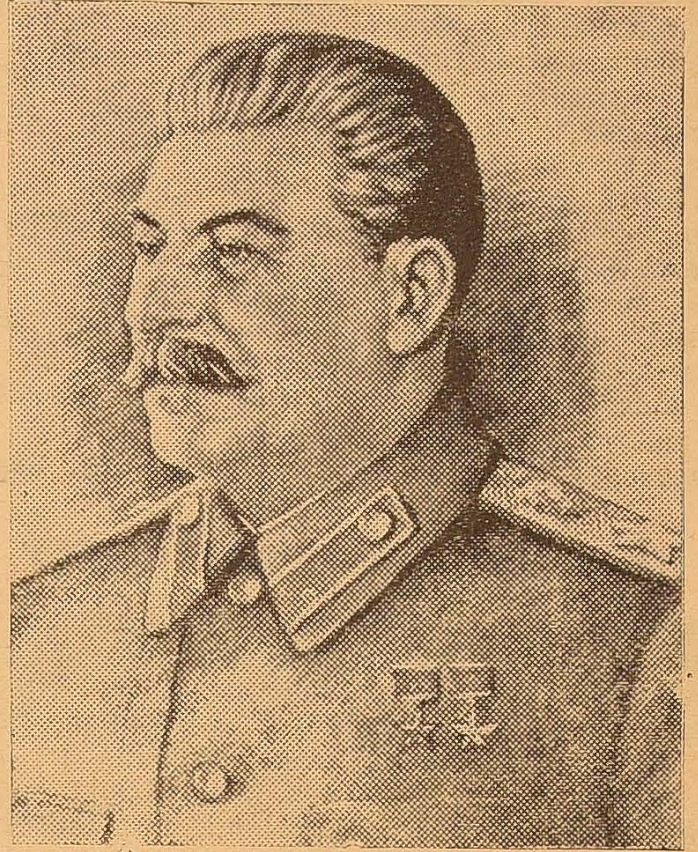
Солдат і моряк
Стали на-смерть,
— Життя віддамо
Дорогою ціною!

Змужнілі і горді,
В кривавім світланку
Вогнем зустрічали
Німецької танки.

І рану пекучу
Затисши рукою,
Кидались знов
До нерівного бою.

За ними здіймались
Дими і заграви,
Як символ звияги
Й безсмертної слави.

В. Єфіменко.

ЗВІЛЬНЕННЯ

(Із спогадів учасника боїв за Одесу)

Сьогодні, в день свята нашого міста-героя, мені особливо приємно відчувати, що я також вклав свій внесок у боротьбу за звільнення Одеси від фашистських окупантів.

Була весна 1944 року. Ворог під могутнім натиском Радянської Армії тікав, залишаючи на дорогах техніку. На початку квітня артилерійська частина, в якій я служив, була недалеко від Одеси. Тут ворог став чинити опір. Ми бачили заграви пожеж і рвалися в бій, щоб не дати окупантам остаточно зруйнувати місто. 9 квітня ми вийшли в район Одеса-Застава і почали оточувати німців з північного

заходу, а ранком 10 квітня відкинули фашистів і на плечах противника увірвалися до міста.

На вулицях з сльозами радості на очах нас зустрічали визволені з-під фашистського гніту мешканці, які пережили важкі роки окупації. У місті відразу повеселішало, забувало життя, почалися відбудовчі роботи. А наш шлях лежав далі—на захід. І ми, поздоровивши одеситів з визволенням, швидко вирушили далі, щоб завдати ворогові нових нищівних ударів.

О. Альохін,

студент фізико-математичного факультету.

ВІДВАЖНА РАДЯНСЬКА ПАТРІОТКА

Похмура осінь 1943 року. Непривітним Люстдорфським шляхом іде дівчина. В руці у неї невеличкий кошук. Дівчина швидко проходить повз гестапівських офіцерів, які підозріло дивляться їй услід, рівняється з зловісним будинком тюрми, спокійно минає вартового і заходить в сусідню продуктову крамничку. Тут до дівчини підходить жінка з приязним селянським обличчям. Дівчина виймає з кошучки хліб, відає його жінці... Наступного дня ув'язнені читають полум'яні слова доповіді товариша Сталіна в свято 26-ої річниці Жовтневої революції. Вони одержали текст доповіді разом з хлібом, переданим у тюрму.

Таким же чином потрапляли до тюрми і листівки з повідомленнями Радянського Інформбюро. Їх приносила молода дівчина, май-

стерно ховаючи в продукти або в цигарки. Дівчину звали Ліла Кацапова. У неї вже був деякий стаж конспіративної роботи. Коли в Одесі почали хазайнувати фашистські окупанти і місто залила хвиля кривавого терору, комсомолка Ліла Кацапова вирішила чинити опір ворогові. Не маючи зв'язків з підпіллям, вона збрала своїх подруг—Мілю Біденко, Ліду Бровик—і вони почали від руки писати листівки. Потім вони розкидали їх в порту, на базарі, приліплювали до стін будинків.

Якось Лілу вислідили, і вона потрапила до тюрми, в якій просиділа 11 місяців. Звільнила дівчину підпільна група, підкупивши начальника охорони.

Тюремні муки не зламали духу відважної патріотки, але вона тепер добре зрозуміла, що діяти наосліп

не можна, а треба зв'язатись з більшовицьким підпіллям, працювати під партійним проводом, бо він, і тільки він, міг забезпечити справжній успіх в боротьбі проти окупантів. Вона зв'язується з підпільною групою «Радянські патріоти», що входила у партизанське з'єднання ім. Сталіна. Тепер вона почала діяти за вказівками групи: розповсюджувала листівки, хоронила зброю. Потім вона працювала медсестрою у кулеметній команді партизан.

Зараз Ліла Кацапова—студентка IV курсу історичного факультету нашого Університету. Вчиться вона відмінно і бере активну участь у художній самодіяльності. Нещодавно їй надано стипендію ім. 25-річчя Ленінського комсомолу.

О. Семеновський.

В бою під Дальником

(Із спогадів учасника оборони Одеси)

Це було в один з останніх днів серпня 1941 року. Ворог після численних, але безуспішних атак, які завдали йому значних втрат в живій силі і техніці, знову готувався до рішучого наступу.

Вже з самого ранку над нашими головами пролітали снаряди і кружляли літаки. Між 9 і 10 годинами із лісосахисної смуги посунули на наші позиції ворожі війська. Щоб завдати ворогові нищівного удару, ми підпустили його на близьку відстань і відкрили прицільний вогонь. Потім, вискочивши з окопів, ми рвучко кинулися на фашистів, які почали тікати, але в цей час з флангу нас почав об-

стрілювати ворожий кулемет. Кулеметні черги чулися з-за копиці соломки, що стояла трохи справа від нас. Я вирішив вислідити ворожого кулеметника, і поплазував до копиці. Скоро я побачив його і вбив наповал. В цей час другий фашист метнув в мене гранату. Грянув вибух, в очах потемніло... Блискавкою майнула думка: „чим же закінчився бій?“.

Ворожа атака була відбита. Мене доставили в госпіталь. Я втратив зір... Але не зважаючи на це, я знайшов своє місце в рядах бійців на фронті науки, де працюю і зараз.

Ст. викладач **З. Березняк**.

НА ФРОНТІ—ПРО РІДНУ ОДЕСУ

Військова частина, в якій я служив у 1941—42 р.р., в переважній більшості складалася з одеситів. Ми разом болуче пережили спільне велике горе, коли довідались, що Одесу вже загарбали окупанти.

З великим хвилюванням читали бійці номер газети Південного фронту, в якому розповідалось про те, що декілька підлітків-одеситів пройшли по вулиці окупованої Одеси з червоним прапором, і з ними жорстко розправилися фашисти. Всі ми тоді пройнялися ще більшою ненавистю до ворога і поклялися нещадно мстити за юних героїв-земляків.

І ось 10 квітня 1944 року. Одеса знову наша, вільна, радянська! І хоч не було біля мене друзів-одеситів (я в цей час був у іншій частині), мене, як „іменинника“ вітали й поздоровляли, знаючи, що я вчився в Одеському Уні-

верситеті. З далекого Бійська мене вітали телеграмою люди, які ніколи в житті не були в Одесі, а згодом прийшов лист з м. Горького від моєї сокурсниці по Університету Жени Борщевської. Ось повний текст цього листа, який я бережу, як прекрасну згадку про ті незабутні хвилюючі дні:

„Костя! Ти чуєш? Одеса визволена!!! Серце не вмщує радості. Як хочеться в цю хвилину бути в Одесі, пройти по її вулицях, подивитись, який зараз має вигляд наша красуня. Багато їй довелося пережити горя. Хочеться надіслати їй через тисячі кілометрів гаряче слово привіту і запевнити, що ми повернемося і відбудуємо її вулиці і площі, сквери і бульвари, і вже в першу річницю свого визволення Одеса знову буде співати і сміятись, радіти і цвісти!“

Надії здійснюються: Одеса швидко відбудовується. Вона живе повнокровним життям великого радянського міста.

Аспірант **К. Данилко**.

ВЕЛИКИЙ РОСІЙСЬКИЙ ДРАМАТУРГ

(До 125-річчя з дня народження О. М. Островського)

Майже 40 років невтомно працював Островський над створенням національної російської драматургії, творив будову російського народного театру. Його 47 оригінальних п'єс—золотий фонд російської драматургії, що посів провідне місце в нашому театрі ще за життя письменника.

Островський ствердив у російській драматургії і сценічній практиці принципи реалізму, дав глибоко правдиві картини російського життя другої половини XIX сторіччя. Його роль в історії російської драматургії надзвичайно велика.

Підсумовуючи сезон 1847-48 року, один з оглядачів з сумом констатував: „У річному підсумку ми знаходимо кілька пародій, порожніх фарсів і найвульгарніших оригінальних і перекладних п'єс, що не мають найменшої літературної гідності; не виникло в драматичній літературі жодного таланту в той час, коли журналісти наповнювались першими творами Гончарова, Іскандера, Тургенева, Григоровича... В літературі все кипіло життям, а на сцені був повний застої“.

В цьому ж, проте, сезоні Островський у Москві і Петербурзі читав вже комедію „Свои люди—сочтемся“. У драматургію Ост-

ровський приходив з великим запасом життєвих спостережень, зокрема здобутих ним під час служби в московських судах. Його комедія мала різко виразний характер, молодий драматург викривав не тільки самодура Большова і пройдисвіта Подхалюзіна, а й весь лад, що сприяв процвітанню таких нравів.

1856 року на сторінках „Современника“ друкується „Доходное место“, що справило на сучасників велике враження блискучим виконанням артистів Малоого театру, а в 1860 р. з'являється „Гроза“. Все створене Островським до „Грози“ дало можливість Добролюбову визначити драматурга, як незрівняного викривателя „темного царства“: „Темним царством“ для революційно-демократичного критика була вся феодально-самодержавна російська дійсність. В „Грози“ Островський зробив дальший крок по шляху демократичного протесту, і це оцінив Добролюбов, що вступив у боротьбу з Ап. Григор'євим в питанні про народність драматурга (Григор'єв вважав, ніби народність виключає будьякий протест).

„Малюючи нам, — писав про Островського Добролюбов, — в яскравій картині неприродні відносини, з усіма їх наслідками, він

ШИРШЕ РОЗГОРНИМО ПІДГОТОВКУ ДО ІСПИТІВ І ЗАЛІКІВ!

До екзаменаційної сесії залишилося 7 тижнів!

СПРАВЖНІ ПОДРУГИ

Ще на початку семестру на IV курсі українського відділу філологічного факультету відбулися комсомольські збори. Комсомольці ухвалили: не відкладаючи, з перших днів занять, розпочати діяльну підготовку до літньої екзаменаційної сесії.

— Треба, щоб усі наші студенти, як один, зустріли сесію цілком підготовленими, — сказала на зборах староста курсу комсомолка Броня Букчина, — широко розгорнімо взаємодопомогу один одному.

І вона перша подала приклад у цій справі. Ще раніш вона звернула увагу на те, що комсомолка Поля Шуляньська — хороша, серйозна студентка — останнім часом чогось ходить сумна й заклопотана.

Броня вирішила подікатися, що сталося з Полею. Якось надвечір вона йшла працювати до читального

залу і на перехресті вулиць зустріла Полю.

— Куди це ти? — спитала її Броня.

— Іду трохи спочити, — стиха відповіла Поля, — я вже не в силі більше працювати. Матеріалу зібралось стільки, що він мене приголомшує, не знаю, за що й братися раніш — і українська література, і російська, і західна, і державний іспит з німецької мови...

— А ти що, розгубилася? — весело і іронічно запитала Броня. — Труднощів злякалася та й руки опустила?

— Ні, я вчу, щодня вчу, — жваво відказала Поля, трохи образившись.

— Вчиш, та не так, як треба. Зараз, якщо втомилась, іди й справді годинку погуляй, спочинь, а потім приходить до мене. Добре?

— Згода!

Цей вечір Броня Букчина і Поля Шуляньська працювали разом. Готували за-

хідну літературу — детально проробляли конспект, читали рекомендовані статті. Дійшовши до Проспера Меріме, вони тут же вголос прочитали дві його новели.

— Ну, як засвоїла? — запитала Броня подругу.

— Прекрасно.

— Отак і знай — у всьому потрібна плановість і система. Не берись за все відразу, а працюй поступово та ґрунтовніше.

З цього часу подруги почали разом працювати щовечора. Броня уміла робити ці години максимально продуктивними, і Поля швидко відчула величезну користь від її допомоги. Вона стала помітно жвавіша, у неї з'явилася впевненість в своїх силах, і її вже не охоплює сумнів і страх перед іспитами. Поля впевнена, що літню екзаменаційну сесію вона витримає на „відмінно“, так, як личить комсомолці.

Студент **М. Цимбалюк**.

ПРАЦЮВАТИ, ЯК ВІДМІННИЦЯ НІНА ЗАГАЛЬСЬКА

Студентка II курсу хімічного факультету Ніна Загальська ще з початку року наполегливо працювала над матеріалом, акуратно відвідувала лекції, конспектувала їх, використовувала рекомендовану літературу.

Зараз Ніна Загальська систематично і ґрунтовно готується до колоквиумів, що проходять на курсі, дбайливо веде конспект по всіх темах. Її сумлінна робота дає хороші наслідки.

Студентка **Н. Гольцман**.

Ігнорують самостійну роботу

На I курсі географічного факультету відбулося декілька семінарів з основ марксистсько-ленінізму. Вони виявили незадовільну підготовку багатьох студентів. На семінарах виступали одні й

ті ж товариші, решта поводида себе досить пасивно.

Треба раз і назавжди покінчити з таким безвідповідальним ставленням до самостійної роботи.

Студентка **Т. Чабанова**.

ФІЗИЧНИЙ ГУРТОК

За ініціативою комсомольської групи на II курсі фізико-математичного факультету в березні ц.р. був організований фізичний гурток. На одному з засідань гуртка студент т. Танакаков зробив цікаву і змістовну доповідь на тему: „Експериментальні основи теорії відносності“. Намічено ще ряд доповідей.

Заняття в гуртку допомагають студентам глибше засвоювати окремі питання фізики і краще готуватись до іспитів.

Студент **А. Львов**.

СЛІДАМИ НАШИХ ВИСТУПІВ

„ПРО ЩО СВДЧАТЬ ФАКТИ“

Під таким заголовком у нашій газеті від 24 березня ц.р. був опублікований матеріал студентського рейду по перевірці відвідування лекцій на філологічному, юридичному, фізико-математичному і біологічному факультетах.

Як повідомили деканати цих факультетів, вжито заходів для налагодження учбової дисципліни на курсах. На порушників накладено стягнення. Старости груп т.т. Меренков і Перлова значно покращили свою роботу і почали вимогливіше ставитись до студентів. Громадські організації факультетів взяли справу відвідування лекцій під свій контроль.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ.

через те саме служить відгомном прагнень, що вимагають кращого устрою“.

Добролюбов вітав в Катерині промінь світла в темному царстві, показав живі сили, що підтримують самодурство Диких і Кабанових. Драматургія Островського давала критикові право стверджувати, що „темне царство може бути, повинно бути і буде знищено“. Революційна демократія завжди підтримувала все те передове й прогресивне, що було в творчості Островського.

З кінця 60-х років тема „мільйона“ посідає переважне місце в драматургії Островського. Його „Бесприданниця“, „Таланты и поклонники“ дають вражаючу картину влади капіталу над людським життям, щастям, почуттями. Автор „Бесприданниця“ викрив цинізм і хижацтво Кнурих і Вожеватових. У комедіях „Лес“, „Волки и Овцы“ драматург змалював провінціальні помилки, — гидотних, жорстоких і розпушених, що чинять насильства над підлеглими їм людьми.

Свої симпатії Островський віддав „маленьким людям“, які підтримували почуття власної гідності. З величезною любов'ю відобразив драматург світ акторів, які заробляли свій хліб важкою, але чесною працею, їх увагу до принижених і презирство до джунглів російського поміщицького побуту („Лес“, „Без вини

виноватые“). „Ви все життя говорите про блага людства, про любов до людства. А що ви зробили? Кого нагодували? Кого втішили?“ — гнівно запитує панів трагік Нещасливцев.

Помілялись буржуазні історики літератури і критики, твердячи, що „побут помер, і театр Островського втратив своє значення“. Правий був Л. М. Толстой, який відшував, що Островський стане „загальнонародним в самому широкому смислі письменником“.

У 1882 році Гончаров у листі автору „Грози“ і „Бесприданниця“ з повним правом заявив: „Літературі ви принесли в подарунок цілу бібліотеку художніх творів, для сцени створили свій особливий світ. Ви один добудували будинок, в основу якого поклали наріжні камені Фонвізін, Грибоедов і Гоголь. Але лише після Вас ми, росіяни, можемо з гордістю сказати: у нас є свій російський національний театр. Він справедливо повинен називатись: театр Островського“.

Гуманістичні ідеї Островського, його протест проти косності, темряви, безправ'я, оптимізм його творів, уміння показувати російські характери, справжня народність творчості драматурга в усій глибині вперше були розкриті у багатьох виставах радянського театру.

Доцент **П. І. Збандуто**.